

TÜRKAS
TÜRK DEVLETLERİ ASAMBLESİ SİMÜLASYONU

Askeri İş Birliği

Çalışma Kağıdı

İçindekiler

1. Mektuplar

1.1 Genel Koordinatörlerin Mektubu

1.2. Komisyon Sekreterinin Mektubu

1.3. Akademik Asistanın Mektubu

2. Giriş

2.1. Komisyonun Amacı ve Önemi

2.2. Gündem Maddesinin Tanıtımı

3. Temel Kavramlar

3.1. Sınır Güvenliği Nedir?

3.2. Uluslararası Güvenlik Mekanizmaları

3.3. Bölgesel Güvenlik Anlayışı ve Yaklaşımları

3.4. Özerklik Kavramı

4. Türk Devletlerinde Mevcut Durum

4.1. Türk Devletlerinin Jeopolitik Konumu

4.2. Mevcut Sınır Güvenliği Politikaları

4.2.1. Türkiye Cumhuriyeti

4.2.2. Azerbaycan Cumhuriyeti

4.2.3. Kazakistan Cumhuriyeti

4.2.4. Özbekistan Cumhuriyeti

4.2.5. Türkmenistan Cumhuriyeti

4.2.6. Kırgız Cumhuriyeti

4.2.7. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

4.2.8. Altay Cumhuriyeti

4.2.9. Tataristan Cumhuriyeti

4.2.10. Başkurdistan Cumhuriyeti

4.2.11. Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi

4.2.12. Hakas Cumhuriyeti

4.2.13. Macaristan

4.2.14. Tuva Cumhuriyeti

4.2.15. Yakutistan (Saha Cumhuriyeti)

4.3. Askeri İlişkiler ve Ortak Tatbikatlar

4.4. Terör, Kaçakçılık ve Sınır Ötesi Suçlar

5. Sorunlar ve Zorluklar

5.1. Güvensizlik Ortamı ve Bölgesel Gerilimler

5.2. Sınır Anlaşmazlıkları

5.3. Farklı Politik ve Askeri Doktrinler

6. Çözüm Önerileri ve Politika Alternatifleri

6.1. Ortak Sınır Güvenliği Gücü Kurulması

6.2. Bilgi ve İstihbarat Paylaşımı

6.3. Askeri Eğitim ve Tatbikatlar

7. Cevaplanması Gereken Sorular

8. Kaynakça ve Ekler

1.1. Genel Koordinatörlerden Mektup

Değerli delegeler,

Merhabalar, ben TÜRKAS Genel Koordinatörü, Alperen Çelik.

2025 yılına geldiğimizde, küresel sistem; büyük güçler arasındaki stratejik rekabetin derinleştiği, Batı ittifakı içinde gerilimin tırmandığı ve bölgesel güçlerin daha fazla inisiyatif aldığı bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Bu değişim yalnızca devletler arası güç dengelerini değil; enerji arz güvenliği, savunma sanayii yatırımları, ekonomik yaptırımların jeopolitik etkileri, teknoloji ve bilgi savaşı gibi alanları da doğrudan etkilemektedir. Bu eksende incelediğimizde, Türk devletlerinin önemi her alanda giderek artmaktadır. Kendimi güvenlik çalışmaları üzerine geliştirmeye çalışan biri olarak, Türkistan bölgesinde elde edilen yeni mekanizmalara ve Orta Avrupa’da artan Macar nüfuzuna bakarak; Türk devletlerinin dünya siyasetinde daha aktif roller üstlendiğine ve kimlik problemlerinin üstesinden gelmeye çalıştığına inanmaktayım.

Ukrayna krizinden Keşmir sorununa, Sahel bölgesindeki istihbarat çalışmalarından Suriye’de elde edilen stratejik kazanımlara kadar Türkiye’nin aldığı aktif roller bunun açık bir göstergesidir. Uluslararası eksenin dışında da TÜRKAS’ın, sizler için hem mükemmel bir bilgi edinme hem de sosyal beceriler kazanma platformu yarattığına olan inancım tamdır. Bu çalışmanın; Türkiye’nin stratejik öngörüsünü güçlendirmeye, lise gençliğine ve kamuoyuna Türk dünyasının uluslararası sistemdeki rolü ve yönelimleri konusunda kapsamlı bir çerçeve sunarak, dış politika ve kültürel konularda bilgiye ulaşabileceğiniz bir ortam yaratacağına inanıyorum.

Her zaman yanımda olan, benim için bir dosttan fazlası olan kardeşim ve diğer genel koordinatörünüz Kerem’e; bu simülasyonun yaratılmasında beni asla yalnız bırakmayan Nergiz’e ve Yiğit’e çok teşekkür ediyorum.

Okul idaremize ve bizden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen danışman öğretmenlerimize teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyor, hepinize harika bir üç gün diliyorum.

Sevgilerle, Alperen Çelik

Değerli delegeler, kıymetli katılımcılar,

Ben TÜRKAS Genel Koordinatörü, Kerem Berber.

Türk dünyasının ortak mirasını yaşatmak, kültürel bağlarımızı güçlendirmek ve diplomasiyi genç nesillerle buluşturmak amacıyla bir araya geldiğimiz bu anlamlı organizasyona hepiniz hoş geldiniz. Ortak dil, tarih ve değerlerle yoğrulmuş, diplomatik yöntemler ile bir araya getirilmiş konferansımızda işleyeceğimiz konular ile göreceğiz ki, Türk gençliği olarak bizler, sadece geçmişin mirasını taşımakla kalmıyor, aynı zamanda ortak bir gelecek inşa etmenin sorumluluğunu da omuzlarımızda taşıyoruz.

Bunun bilinciyle Türk gençliği olarak, Türk dünyasının bilimden sanata, teknolojiden diplomasiye uzanan geniş potansiyelini keşfetmek, köklü geçmişimizden aldığımız kuvvet ile güçlü bir gelecek inşaat etmek ve ortak yarınlarımızı şekillendirmek, en kıymetli görevlerimizdendir. Bu amaç doğrultusunda, Türk Devletleri Asamblesi Simülasyonu'nun sizlere yalnızca diplomatik bir ortam sunmakla kalmayıp, aynı zamanda ufuk açıcı bir tecrübe olmasını umuyor, sizleri ve konferansımıza katacağınız enerji, diplomasi ve vizyonu görmeyi dört gözle bekliyorum.

Son olarak, benim için yalnızca bir ekip arkadaşı değil, aynı zamanda bir kardeş olan Alperen'e, her aşamada desteğini hissettiren, düşünceleriyle ilham, emekleriyle güç veren Nergiz ve Yiğit'e ve organizasyonumuzda yer alan bütün ekiplerimize, okul idaremize ve danışman öğretmenlerime gönülden teşekkürlerimi sunuyorum.

Türk dünyasının geleceğini birlikte şekillendirdiğimiz bu yolculukta sizleri görmekten büyük onur duyuyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Saygılarımla,

Kerem Berber

Komisyon Sekreterinin Mektubu

Değerli Delegeler,

Ben Alp Arslan Şahin, Ankara Erman Ilıcak Fen Lisesi 11. Sınıf öğrencisiyim. TÜRKAS, Türk Devletleri Asamblesi Simülasyonu, Askeri İş Birliği Komisyonu sekreteriyim. Komisyon süresince tüm sorunlarınız ile ben ilgileneceğim.

Bir asamble simülasyonuna ilk defa katılıyor olsanız dahi komisyonumuzun sizleri tatmin edebileceğine inanıyoruz. Çalışma kağıdını okuduysanız ve "Cevaplanması Gereken Sorular" bölümüne göz gezdirdiyseniz komisyon sırasında zorlanmayacaksınız. Geriye kalan her şey sizlerin becerilerine kalmış durumda. Tartışın, sınırlarınızı zorlayın; ancak eğlenmeyi sakın ihmal etmeyin. Sizler için tartışmanın ve akademik hedeflerin ötesinde eğlenceli ve yararlı bir komisyon düzenledik, tadını çıkarın!

Mektubuma son vermeden önce Akademik Asistanım Melis Eda Yılmaz'a tüm yardım ve çabaları için teşekkür etmek istiyorum. Dahası beni bu göreve uygun gördükleri için yönetici ekibe de saygılarımı ve sevgilerimi iletiyorum. Her türlü sorunuzu e-posta aracılığı ile iletebilirsiniz:

alpsahin0619@gmail.com

Saygılarımla,
Alp Arslan Şahin
Komisyon Sekreteri

Akademik Asistanın Mektubu

Sevgili delegeler,

Ben Melis Eda Yılmaz, Ankara Erman Ilıcak Fen Lisesi'nde 11. sınıf öğrencisiyim. TÜRKAS'25 Askeri İş Birliği komisyonunun Akademik Asistanı olarak hepinizi en içten dileklerle selamlıyorum ve sizler için özenle hazırladığımız çalışma rehberini sizlere sunmaktan büyük bir onur duyuyorum. Bu eşsiz fırsatı bana sundukları için yönetici ekibe ve Komisyon Sekreterim Alp Arslan Şahin'e yürekten teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun gündem maddesi "üye devletler arasında entegre askeri sınır güvenliği mekanizmalarının kurulması ve iş birliğinin sağlanması" üzerine odaklanacaktır. Sizler için hazırladığımız bu rehber: komisyonun işleyişi, gündem maddesinin detayları ve beklenen tartışma konuları hakkında bilgiler sunmaktadır. Komite sırasında çalışma rehberimizde değinilen alt konular üzerinden karmaşık güvenlik sorunlarına çözümler üretecek ve birtakım diplomatik tartışmalara şahit olacaksınız. Amacımız, hem eğlenceli hem de öğretici bir deneyim yaşamanızı sağlamaktır.

Harika bir deneyim yaşamanızı temenni ediyorum. Süreç boyunca kafanıza takılan herhangi bir sorunuz ya da bir probleminiz olursa aşağıdaki e-posta adresi üzerinden benimle iletişime geçmekten çekinmeyin.

Saygılarımla,

Melis Eda Yılmaz

meliseda2008@gmail.com

Akademik Asistan

Giriş

Komisyonun Amacı ve Önemi

Askeri İş Birliği Komisyonu, 15 üye Türk Devleti arasında askeri iş birliğini sağlamak amacıyla kurulmuş bir komisyondur. Üye devletler arasında savunma alanındaki koordinasyonu sağlamak, ortak tehditlere karşı birlikte hareket edebilmek ve devletlerin askeri kapasitelerini geliştirme açısından büyük bir öneme sahiptir. Komisyon; savunma sanayileri arasında iş birliğini arttırarak yerli ve milli üretimi teşvik eder, ortak askeri eğitim ve tatbikat programlarının düzenlenmesini sağlar. Kuruluş; siber tehditler, terörizm ve sınır aşan suçların engellenmesi, sınır güvenliği mekanizmalarının kurulup sınırların korunması açısından iş birliğine üye devletleri teşvik eder. Türk devletleri arasında askeri birlik ve beraberliği sağlar. Bu komisyon sayesinde ülkeler, askeri dayanışmalarını pekiştirerek ortak değerlerini ve çıkarlarını daha güçlü ve kararlı bir şekilde korunmaktadırlar.

Gündem Maddesinin Tanıtılması

Oturumda, “Sınır Güvenliği Mekanizmaları ve Askeri İş Birliği” başlığı çerçevesinde, Türk devletlerinin ortak tehdit ve güvenlik ihtiyaçlarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Sınırlar sadece haritadaki çizgilerden ibaret değildir; bir devletin istikrarı ve devlet egemenliğini açıklama noktasında kritik bir rol oynarlar. Bu bağlamda, sınır güvenliğini savunma stratejilerinin yer aldığı ulusal sistemlerin yanında doğrudan çok yönlü bir iş birliği ve koordinasyonla da bağlıdır.

Günümüz dünyasında artık tek başına devletler için güvenlik açığı yaratan düzensiz göçler artmakta, terör örgütlerinin sınır ötesi hareketliliği devam etmekte ve kaçakçılık faaliyetleri sürmektedir. Bu tehditlere karşı mücadele, özellikle sınır bölgelerinde yaşayan sivil halka ve ekonomik faaliyetlerin istikrarına bakıldığına önemlidir. İhtiyaca göre, var olan çok taraflı platformlar, örneğin Türk Devletleri Teşkilatı, bu iş birliğinin kurumsal zeminini teşkil edebilir.

Askeri iş birliği, sadece savaş ve krizlerde değil, aynı zamanda barış sırasında da devletlerin savunma kapasitesini geliştirilmesiyle ilgilidir. Bilgi paylaşımı, ortak tatbikatlar, örneğin daha önce Türk devletleri arasında düzenlenen “Turan Tatbikatı”, ve eğitim programları gibi uygulamalar ülkelerin savunma sistemleri arasında bir kaynaşma sağlayarak güvenlik anlayışını güçlendirir.

Delegelerden beklentimiz, yalnızca mevcut tehditleri değil, uzun vadede kurumsallaşabilecek güvenlik politikalarına da değinmeleridir. Halkların egemenliğine saygı duyulması esas alınmalıdır.

Temel Kavramlar

Sınır Güvenliği Nedir?

Sınırlar, uluslararası alanda tanınan devletler arasında karşılıklı anlaşmalarla çizilmiştir ve bir ülkenin hakimiyet alanının nereden başlayıp nerede bittiğini gösterir. Sınırlar kara, hava ve deniz alanlarını kapsar. Sınırların belirlenmesi ülkeler arasında barışın ve düzenin korunması için bir anahtar görevi görür. Ticari, hukuki ve askeri birçok alanın temelini oluşturur.

Sınır güvenliği, devletlerin kara, deniz ve hava sınırları kapsamında egemenliklerini ve iç güvenliklerini korumak amacıyla aldığı önlemler bütününe denir. Bu önlemler: yasa dışı göç, insan ve madde kaçakçılığı, terörist sızmaları, yasa dışı ticaret gibi birçok unsuru kapsar.

Sınırlarda güvenliğin sağlanması için çeşitli yöntemler kullanılır. Bu yöntemlerin en başında fiziksel yöntemler gelir ve bunlar sınır duvarları, tel örgüler, gözetleme kuleleri, sınır kapıları gibi güvenlik önlemleridir. Bu yapılar genellikle kaçak geçişlerin yoğun olduğu kara sınırlarında bulunur. Ayrıca çeşitli teknolojik araçların kullanımı da gelişmiş ülkeler arasında yaygındır. Bunlar termal kameralar, radarlar, gece görüş sistemleri ve insansız hava araçları (İHA) vb. olabilir ve geniş alanların gözlenmesi için kullanılırlar. Bunlara ek olarak pasaport ve vize kontrolleri, gümrük denetimleri ve çeşitli askeri hareketler ile sınır geçişleri düzenlenir. Bu durumda komşu devletler ile ortaklaşa yapılan askeri devriyeler, bilgi paylaşımı ve uluslararası protokoller sınır güvenliği üzerinde oldukça önemlidir.

Uluslararası Güvenlik Mekanizmaları

Uluslararası Güvenlik Mekanizmaları, devletler arasında çatışmaları önlemek ve küresel tehditlere karşı iş birliği sağlamak amacıyla oluşturulan kurumlar, anlaşmalar ve stratejik iş birliklerini kapsar. Bu mekanizmalar Birleşmiş Milletler (BM) veya Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) gibi örgütler tarafından yürütülür. NATO (Kuzey Atlantik Örgütü Antlaşması Örgütü) gibi askeri ittifaklar da bu bağlamda

değerlendirilebilir. Sınır güvenliği açısından da oldukça önemli anlaşmalara imza atılmaktadır ve buna örnek çeşitli örnekler verilebilir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği (AB) arasında doğrudan imzalanan Geri Kabul Anlaşması buna örnek olarak gösterilebilir. Anlaşmanın içeriği Türkiye'den Avrupa Birliği topraklarına izinsiz geçen göçmenlerin yakalanıp Türkiye'ye iade edilmesini içermektedir. Bu sayede AB üyelerinin sınır güvenlikleri göçmenlere karşı korunmuş olacaktır.

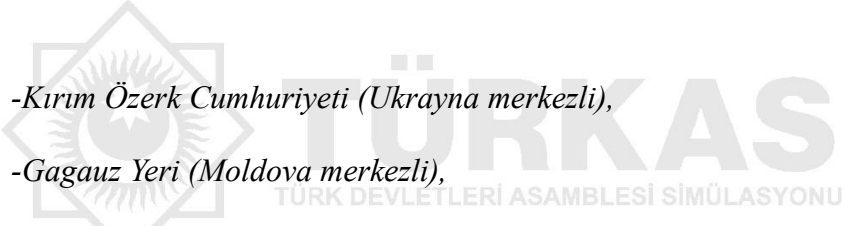
Bölgesel Güvenlik Anlayışı ve Yaklaşımları

Bölgesel Güvenlik Anlayışı, belirli bir coğrafi bölge içerisinde yer alan devletlerin, ortak tehditlere ve çeşitli güvenlik sorunlara karşı birlikte hareket etmesini ve iş birliğini esas edinen bir güvenlik yaklaşımı biçimidir. Bu yaklaşımlar, küresel güvenlik politikalarının yerelleştirilmiş hali olarak düşünülebilir ve genellikle benzer kültürlere sahip ülkeler arasında gerçekleştirilir. Bunlara örnek olarak NATO, TDT, Şanghay İş Birliği Örgütü (ŞİÖ) gösterilebilir. Bu örgütlerin ortak özellikleri her birisinin benzer coğrafyaları ve kültürleri kapsamasıdır. Ortak tehditler çoğunlukla terörizm olmak ile beraber sınır aşan suçlar, siber tehditler, sınır anlaşmazlıkları, radikalleşme, doğal afetler, göç sorunları, organize suçlar, yasa dışı ekonomik faaliyetler gibi birçok sebep olabilir. Bir terör örgütünün belirli bir coğrafya içerisinde faaliyet yürütmesi, bu coğrafya içerisinde uluslararası bir güvenlik anlayışı geliştirilmesine sebebiyet verebilir.

Özerklik Kavramı

Özerklik bir ülkenin sınırlı bağımsızlık durumuna verilebilecek isimdir. Özerk devletler, iç işlerinde bağımsız ve kendi kendini yönetme yetkisine sahiptir. Özerk devletler merkezi devletlere bağılıdır ancak eğitim, kültür, yerel yönetim, hukuk gibi alanlarda kendi kararlarını alabilirler. Bunun dışarısında kalan alanlarda (örneğin dış işler) kararlar merkezi devlet tarafından alınır.

Bu ülkeler kendi yasalarını çıkarabilirler ancak bu yasalar merkezi devletin anayasasına aykırı olmamalıdır. Aynı zamanda kendi savunma güçlerini oluşturamazlar ve güvenlik merkezi devlet tarafından sağlatılır. Özerk Türk devletleri olarak örnek gösterilebilecek ülkeler aşağıdaki gibidir:

-
- Kırım Özerk Cumhuriyeti (Ukrayna merkezli),*
 - Gagauz Yeri (Moldova merkezli),*
 - Tataristan Cumhuriyeti (Rusya Federasyonu merkezli),*
 - Başkurdistan Cumhuriyeti (Rusya Federasyonu merkezli),*
 - Çuvaşistan Cumhuriyeti (Rusya Federasyonu merkezli),*
 - Yakutistan Cumhuriyeti (Rusya Federasyonu merkezli),*
 - Tuva Cumhuriyeti (Rusya Federasyonu merkezli)*
 - Uygur Özerk Bölgesi (Çin Halk Cumhuriyeti merkezli)*

Bu ülkelerden Rusya Federasyonu altında özerklikleri bulunanlar çoğunlukla özerkliklerini Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) döneminde almışlardır. SSCB'nin dağılması ardından Rusya Federasyonu bu bölgelerin özerkliklerini korumuş ve federal yapıda onları tanımıştır.

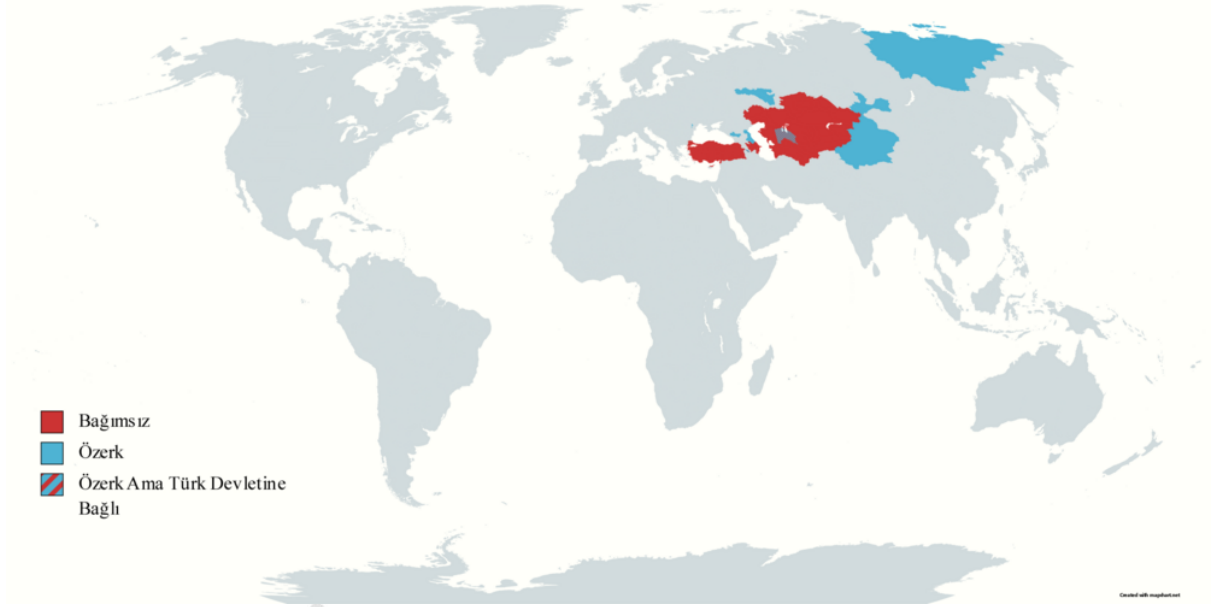

Her bölge veya cumhuriyetin en büyük etnik grubunu gösteren 1989 Rusya etnik haritası; kahverengi Rusları, yeşil ise Türk halklarını temsil ediyor.

Türk Devletlerinde Mevcut Durum

Türk Devletlerinin Jeopolitik Konumu

Türkler; Orta Asya, Kafkasya, Orta Doğu, Doğu Avrupa ve Anadolu bölgelerini kapsayan geniş bir coğrafyaya yayılmışlardır. Türk devletlerinin her biri

farklı sınır tehditleri ve stratejik fırsatlarla karşı karşıyadır.

Türkiye, Avrupa ve Orta Doğu'nun kesişim noktasında bulunur. Güneyde Suriye ve Irak gibi istikrarsız bölgelerle sınır komşusudur. Özellikle bu sınır hattında kaçakçılık, düzensiz ve kontrolden çıkmış göç ve terör tehditi yoğun olarak yaşanır.

Azerbaycan, Kafkasya'nın güneyinde yer alır. Ermenistan ile uzun süredir devam eden sınır anlaşmazlıklarına sahiptir. İran ve Rusya ile olan yakınlığı, jeopolitik dengelerini doğrudan etkileyen faktörlerden biridir. Karabağ Savaşı ile artan askeri kapasite, Azerbaycan için sınır güvenliğinde bir dönüm noktasıdır.

Kazakistan, Orta Asya'nın en büyük yüzölçümüne sahiptir. Rusya ve Çin gibi iki büyük güçle sınır komşusudur. Sınır hatları, uzun ve seyrek nüfuslu olması sebebiyle sızmalara ve yasa dışı faaliyetlere açık hale gelebilir. Hazar Denizi ile kıyıya sahiptir, bu sebeple enerji güvenliği açısından stratejik bir konumdadır.

Özbekistan, Orta Asya'nın merkezinde bulunur, denize kıyısı olmayan bir kara ülkesidir. Afganistan ile olan sınırı ülkenin güneyinde güvenlik riski oluşturur. Bunun yanında, su kaynakları paylaşımı ve sınır geçişleri ile komşu devletlerle ilişkilerde kritik bir öneme sahiptir.

Türkmenistan, İran ve Afganistan ile sınıra sahiptir, doğal gaz rezervleri nedeniyle ekonomik güvenlik açısından stratejik bir öneme sahiptir.

Güneydeki sınırları, özellikle Taliban sonrası Afganistan'dan kaynaklanabilecek güvenlik tehditlerine karşı hassastır.

Kırgızistan, Sınır kontrolü, dağlık yapısı ve düzensiz yerleşim sebebiyle zorur.

Özellikle Tacikistan ile zaman zaman sınır çatışmaları yaşar ve bölgesel olarak güvensiz konuma düşer. Çin sınırındaki Issık Göl bölgesi, stratejik gözetim alanı olarak önemlidir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet, Uluslararası alanda yalnızca Türkiye tarafından tanınan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Akdeniz'in doğusunda yer alır. Enerji hatlarının kesiştiği bir noktadadır. Deniz sınırları ve askeri varlığı, Türkiye ile üretilen ortak stratejilerinin merkezinde yer alır.

Altay Cumhuriyeti, Rusya içinde özerk bir cumhuriyettir. Çin ve Moğolistan'a yakın konumdadır. Hem doğal kaynakları hem de geçiş güzergahı açısından önemlidir fakat özerk olması sebebiyle bağımsız sınır politikası oluşturamaz.

Tataristan, Volga bölgesinde yer alır, Rusya Federasyonu'na bağlıdır. Jeopolitik risklerden ziyade, Rusya'nın iç politikasına entegre güvenlik sistemleri içinde değerlendirilir. Doğrudan olmasa da Türk

dünyası ile kültürel birçok bağa sahiptir.

Başkurdistan, Tataristan'a benzer şekilde, sınır güvenliği doğrudan Rusya Federasyonu tarafından sağlanmaktadır. Orta Asya ve Rusya arasında kültürel ve ekonomik bir köprü işlevi görür.

Gagavuz Yeri, Moldova içinde özerk bir bölgedir. Moldova'nın güneyinde yer alır, sınır güvenliği açısından doğrudan bir askeri tehdit barındırmaz. Doğu Avrupa'daki siyasi gerilimlerden etkilenebilir. Enerji ve gıda tedarik yolları açısından kırılgan konuma gelebilir.

Hakasya, Güney Sibiry'a da yer alır. Doğrudan sınır güvenliği sorunu yoktur; daha çok kültürel ve tarihi bağlar nedeniyle Türk dünyasıyla ilişkilendirilir.

Macaristan, Orta Avrupa'da yer alır. Türk Devletleri Teşkilatı'na gözlemci üye statüsüyle katılmıştır. Sınır güvenliği açısından doğrudan tehdit barındırmasa da, Avrupa'daki göç rotaları ve Balkanlara olan coğrafi yakınlık sebebiyle stratejik olarak rol alabilir.

Tuva, Moğolistan sınırında yer alır Rusya'nın Orta Asya'ya açılan kapılarından biridir. Çin ve Orta Asya'ya olan yakınlığı onu Rusya'nın güney stratejik hattında bir tampon bölge haline getirir.

Yakutistan, Sibirya'nın kuzeydoğusunda bulunur. Elmas ve doğalgaz başta olmak üzere doğal kaynakları ve Arktik bölgeye yakınlığı sebebiyle Rusya'nın kutup stratejilerinde rol oynar.

Mevcut Sınır Güvenliği Politikaları

Türkiye Cumhuriyeti

Sınır güvenliği çok katmanlı bir sistemle yürütülür. Kara sınırlarında beton duvarlar, termal kameralar, elektro-optik kuleler, yerli İnsansız Hava Araçları (İHA) ve Silahlı İnsansız Hava Araçları (SİHA) aktif olarak kullanılır. İran, Irak ve Suriye sınırları boyunca bu bölgelerin istikrarsız yapıları sebebiyle fiziki güvenlik önlemleriyle çevrelenmiştir. Suriye sınırında düzensiz göç ve tehditlere karşı “sınır ötesi askeri müdahale” kapasitesi mevcuttur.

Azerbaycan Cumhuriyeti

2020 Karabağ Savaşı sonrası Ermenistan sınırlarına yeni askeri üsler ve gözlem noktaları kuruldu. Özellikle Zengezur Koridoru gibi stratejik bölgelerde sınır denetimi artırıldı, İran sınırında kaçakçılığa ve mezhep temelli dış etkilere karşı dikkatli davranılmaktadır. Sınır birlikleri modern teçhizatla donatılmıştır ve Türkiye ile ortak askeri tatbikatlar yapılmaktadır.

Kazakistan Cumhuriyeti

Özellikle Çin ile olan sınırında gelişmiş elektronik izleme sistemleri kuruludur. Orta Asya'daki yasa dışı ticaret hatlarını kontrol altına almak için mobil gözetleme araçları devrededir. Hazar Denizi çevresinde enerji tesislerinin korunması

da Kazakistan'ın sınır güvenliği stratejisinin önemli bir parçası. Rusya ile açık sınır anlaşması bulunur, bununla birlikte bölgedeki devriye faaliyetleri artmıştır.

Özbekistan Cumhuriyeti

Afganistan sınırında güvenliği sağlamak için fiziki bariyerler ve sınır ötesi tehditleri erken fark edebilen radar sistemleri kurulmaya başlanmıştır. Sınır kapıları sayılarını son dönemlerde azaltarak daha sıkı kontrol uygulamaya başlamıştır. Kuzeyde Kazakistan ve doğuda Kırgızistan ile sınır geçişleri dijitalleştirilmektedir.

Türkmenistan Cumhuriyeti

Güvenlik politikaları kapalı biçimde yürütüldüğü için bilgiye erişim sınırlıdır. Afganistan sınırında hendekler ve duvar sistemleri bulunur, Taliban rejiminin güçlenmesi sonrası bu bölgede Türkmenistan'ın askeri varlığı gözle görülür biçimde artış göstermiştir. Sınırlarda hareket serbestliği oldukça düşük seviyededir ve kaçak geçişler sıkı şekilde cezalandırılmaktadır.

Kırgız Cumhuriyeti

Dağlık bölgeler sebebiyle sabit sistemler yerine hareketli devriyeler kullanılır. Tacikistan ile sık sık sınır anlaşmazlıkları yaşar, zaman zaman bu anlaşmazlıklar silahlı çatışmalara dönüşür. Bölgedeki halklar arası etnik tansiyon sebebiyle güvenlik politikalarının sosyal boyutu önemlidir. Çin sınırında iş birliği esaslı düşük yoğunluklu kontrol uygulanır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Sınır güvenliği Yeşil Hat boyunca yürütülür. Türkiye Cumhuriyeti'nin kara ve hava unsurları sürekli olarak adada bulunur. Sınırın güney tarafı Birleşmiş Milletler gözetiminde olmasına rağmen zaman zaman gerginlikler yaşanır. Deniz güvenliği özellikle son yıllarda hidrokarbon faaliyetleri sebebiyle önem kazanmıştır.

Altay Cumhuriyeti

Altay, Rusya'nın Çin'e açılan sınır kapılarından biridir. Rus güvenlik güçleri bu bölgeyi nehirler ve dağlar gibi doğal engeller ile korumaktadır. Bu yapı, kaçak geçişleri zorlaştırsa da istasyon ve radarlar yine de aktiftir. Altay halkı doğrudan sınır kontrolünde yer almaz.

Tataristan Cumhuriyeti

Dış sınırlara sahip değildir, sınır güvenliği yerine iç güvenlik ve altyapı korumasına odaklanır.

Ancak yine de askeri üretim merkezlerinden biri olması gerekçesiyle önemli tesisler etrafındaki güvenlik önlemleri sıkıdır.

Başkurdistan Cumhuriyeti

Rusya içinde yer alması sebebiyle sınır politikası yoktur. Fakat Volga Nehri çevresindeki stratejik altyapılar korunmaktadır. Rusya'nın genel sınır doktrinine katkı sağlar.

Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi

Moldova içindeki özerk yapısı sebebiyle sınır güvenliğine doğrudan etkisi yoktur ancak Transdinyester bölgesine coğrafi yakınlığı sebebiyle Moldova hükümeti zaman zaman bölgede ek güvenlik önlemleri alır. Gagavuz yerel yönetimi bu süreçlere doğrudan olarak dahil edilmez.

Hakas Cumhuriyeti

Uzak ve iç bölgededir. Sınır güvenliğine dair fonksiyonu bulunmaz. Bölgenin güvenliği Rusya'nın genel Sibiry'a askeri yapılanmasına entegra biçimde yürütülür.

Macaristan

Güney sınırlarında göç krizleriyle uğraşmaktadır. Özellikle Sırbistan sınırına dikenli taş bariyerler inşa edilmiştir, kontrol sınır polisi ve gönüllü milis kuvvetlerle sağlanmıştır. Türkiye ve Orta Asya ülkeleriyle bilgi paylaşımı yapmakta ve sınır yönetimi tecrübelerini aktararak iş birliği sağlamaktadır.

Tuva Cumhuriyeti

, Rusya Federasyonu'na bağlı, Moğolistan sınırında yer alan bir bölgedir. Sınır güvenliği doğrudan Moskova yönetimi tarafından sağlanır. Bölgedeki sınır kontrolü coğrafyadaki dağlık ve kırsal yapı sebebiyle Rus askeri birliklerinin ve sınır devriyelerinin kontrolündedir. Yerel olarak sınırlı rol oynar.

Yakutistan (Saha Cumhuriyeti)

Doğrudan sınır güvenliği rolü üstlenmez. Sınır hattı bulunmaz, deniz sınırları buzlarla kaplıdır. Ancak son yıllarda Kuzey Deniz Yolu'nun canlanması ile birlikte,

Rusya Arktik askeri varlığını artırmıştır bu sebeple Yakutistan'daki lojistik üsler stratejik önem kazanmıştır.

Askeri İlişkiler ve Ortak Tatbikatlar

Son yıllarda Türk devletleri arasındaki askeri ilişkiler Türkiye liderliğinde kurumsallaşmış ve iyileştirilmiştir. Türkiye, diğer devletler için hem askeri kapasite hem de eğitim altyapısı olarak bir merkez görevi görmektedir. Subay değişim programlarından ortak tatbikatlara kadar güvenlik ortaklıklarında yer almaktadır. Türkiye'nin Azerbaycan ile kurduğu ilişkiler bu anlamdaki en somut örneklerinden biridir. 2021'de imzalanan Şuşa Deklarasyonu, iki ülke arasında fiili bir savunma ittifakı kurmuş ve Karabağ Savaşı sonrası ortaya çıkan iş birliğini resmileştirmiştir. Bunun yanında Türkiye ve Azerbaycan'ın Nahçıvan üzerinden gerçekleştirdiği “Mustafa Kemal Atatürk 2023” tatbikatı gibi organizasyonlar coğrafi zorluklara rağmen askeri iş birliğinin mümkün olduğunu gösterir.

Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan ile ilişkilerde de benzer bir eğilim görülür. Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından düzenlenen “Ortak Pençe” ve “Kardeş Tugay” gibi eğitim programları bu ülkelerin askeri bağlamda profesyonelleşmesine ve kriz yönetim pratiğinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Özellikle Kazakistan'ın geniş coğrafyası ve stratejik lokasyonu sebebiyle bu ülkeyle yapılan senaryo tabanlı tatbikatlar Kazakistan için önem arz etmektedir. Sonuç olarak askeri tatbikatlar: sınır ötesi terörizm, düzensiz göç ve siber saldırılar gibi modern tehditlere karşı iş birliğini geliştirmektedir.

Türkmenistan daha tarafsız bir dış politika izliyor olmasına rağmen son zamanlarda savunma alanında Türkiye ile teknik görüşmelere ve askeri eğitimlere mesafeli de olsa yaklaşmaya başladı. Kapalı sistemini tamamen açmasa da iş birliği sağlayabileceğine dair işaretler mevcut.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile ilişkilerde ise doğrudan askeri varlık ve savunma söz konusu. Türkiye'nin adadaki varlığı hem statükonun korunmasını hem de Doğu Akdeniz'deki enerji güvenliğini sağlamaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde düzenlenen “Şehit Teğmen Caner Gönyeli Arama Kurtarma Tatbikatı” sadece bir eğitim faaliyeti değil bölgesel bir duruştur.

Macaristan için Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) kapsamında beraber çalışmaktan kaynaklanan bir yakınlık olsa da Macaristan'ın Türk savunma sanayi ürünlerine olan ilgisi bu iş birliklerinin sembolik olmadığını gösterir. Yani askeri iş birlikler, kültürel ortaklıkların ötesine geçerek somut güvenlik mekanizmalarına dönüşmektedir.

Terör, Kaçakçılık ve Sınır Ötesi Suçlar

Türk devletleri sınır güvenliğine yönelik çokça tehditle karşılaşmaktadır. Bu temel tehditlerden biri, uluslararası organize suçlar, terörizm ve kaçakçılık faaliyetlerinin sınır boyunca yoğun şekilde sürmesidir. Bu tehditlerin çoğu sadece tek bir ülkenin iç meselesi olmaktan çıkarak bölgesel istikrarı zedeleyen boyutlara ulaşmıştır.

Terör tehditi özellikle Türkiye, Azerbaycan ve Orta Asya ülkeleri için farklı biçimlerde kendisini gösterir. Türkiye, uzun süredir sınır ötesi terör sorunuyla mücadele eden bir ülkedir ve bu tecrübesini diğer Türk devletleriyle paylaşarak bu tehdide karşı farkındalık eğitimlerinde rol oynar. Azerbaycan ise Karabağ Savaşı sonrasında sınırlarını sadece Ermenistan'a karşı değil bölgeye sızabilecek radikal unsurlara karşı da yeniden yapılandırmıştır. Kazakistan ve Kırgızistan gibi bölgeler ise, dini aşırılık tehdidine karşı sınır bölgelerinde güvenlik duvarlarını ve kontrol sistemlerini güçlendirmeye başlamıştır. Bu ülkelerde zaman zaman dış destekli hücre yapılanmaları görülmüş ve bu durum bölgeler arasındaki istihbarat paylaşımını zorunlu kılmıştır.

Kaçakçılık, sınır ötesi suçların en yaygın olanıdır. Özellikle Afganistan'a komşu olan Orta Asya ülkeleri, uyuşturucu maddelerin rotalarının geçiş hattında bulunur. Tacikistan üzerinden geçen eroin ve afyon yolları, zaman zaman Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan topraklarını da kullanarak Batı pazarlarına ulaşır. Sınır birlikleri sadece klasik kaçakçılıkla değil silahlı suç örgütleriyle de mücadele etmek durumunda kalır. Bu bağlamda, Türk devletleri arasına sınır devriye deneyimlerinin paylaşılması, teknik ekipman paylaşımı ve dijital izleme sistemleri konusunda kurulan ortaklıklar önemlidir. İnsan kaçakçılığı ise güvenliğin yanı sıra insani açıdan ciddi bir meseledir. Türkiye, Avrupa'ya geçiş noktasıdır ve bu özelliğiyle bölge ülkelerinin hedefi konumundadır. Orta Asya'dan gelen göç yollarının büyük kısmı Azerbaycan üzerinden Türkiye'ye yönelir. Bu güzergah aynı zamanda yasa dışı geçişlerin ve belge sahteciliğinin merkezi olmuştur. Türk devletleri bu konu üzerine sınır kapılarında biyometrik sistemleri yaygınlaştırmaya ve ortak mülakat teknikleriyle kimlik tespitini geliştirmeye çalışmaktadır.

Tüm bu durumlar bize gösteriyor ki, sınır ötesi sorunlarla mücadelede yalnızca operasyon yeterli değil. Radikalleşme öncesi eğitim, dini alanın şeffaf yönetimi ve sosyal destek mekanizmaları da gerekmektedir. Türk devletleri, her geçen gün daha koordine olsa da hala gelişim alanı mevcut.

Sorunlar ve Zorluklar

Güvensizlik Ortamı ve Bölgesel Gerilimler

Türk devletlerinin yer aldığı Avrasya kuşağı, tarihi boyunca büyük imparatorlukların geçiş yolu olmuştur ve bu özelliği ile kalıcı barıştan çok geçici dengelerle sürdürülen bir güvenlik mimarisi haline gelmiştir. Bugün de Türk dünyasını çevreleyen coğrafyalarda yaşanan çatışmalar kalıcı bir güvensizlik iklimi oluşturmaktadır.

Örneğin, Karabağ Bölgesi hala tam anlamıyla bağımsızlığına kavuşamamıştır. Her ne kadar Azerbaycan 2020 ve 2023 deki askeri başarılarıyla toprakların büyük bölümünü geri alsa da, Ermenistan'la yaşanan sınır sorunları, Rusya, Fransa ve İran gibi dış aktörlerin müdahaleleri sebebiyle sona ermemiştir.

Orta Asya’da ise Tacikistan ile Kırgızistan arasındaki anlaşmazlıklar, dönemsel olarak silahlı çatışmalara dönüşerek bölge halkını zor durumda bırakmıştır. Ayrıca Fergana Vadisi gibi etnik olarak karışık bölgeler yalnızca sınır meselesi değil, radikalizme açık toplumsal gerilim bölgeleridir.

Afganistan’daki Taliban yönetimi, özellikle Türkmenistan, Özbekistan ve Tacikistan sınırlarında istikrarsızlığa sebep olmaktadır. Türkiye dahil birçok ülke bu durumu sınır ötesi bir tehdit olarak görmekte ve Taliban sonrası bölgede yeni bir güvenlik açığı oluştuğunu düşünmektedir. Uyuşturucu trafiği, silah kaçakçılığı ve radikal örgütlerin tekrardan yapılanması, Türk dünyasının güney sınırlarını daha dikkatli koruması gerektiğini açıkça göstermektedir.

Doğu Türkistan’daki Uygur meselesi de Çin’in hızla yükselen jeopolitik etkisinin bir sonucu olarak Türk dünyasına yansımaktadır. Türk devletleri bu konuda doğrudan tepki göstermekte zorlanmaktadır, bu sebeple kamuoyundaki Uygur hassasiyeti ile dış politika arasında git gide büyüyen bir tutarsızlık görülmektedir. Çin’in “Tek Kuşak Tek Yol” projesi ile ekonomik bağımlılık artarak özerkliğin önündeki başlıca engellerden biri haline gelmiştir.

İç siyasi kırılganlıklar da bölgesel güvensizlik tablosunda yer alır. Kırgızistan’da sık sık değişen yönetimler, Özbekistan’daki reform sürecinin yapısı, Kazakistan’daki 2022 protestoları gibi olaylar bu oluşumun örnekleridir. Devletler içeride güçlü bir zemin kurmadan dış güvenlikte istikrar sağlamakta zorlanırlar.

Sınır Anlaşmazlıkları

Türk devletleri arasında açık bir sınır çatışması olmasa bile bazı üyeler arasında tarihsel ve siyasi sebeplerle çözülemeyen anlaşmazlıklar mevcuttur.

Kırgızistan ve Tacikistan arasındaki sorun defalarca bahsedildiği gibi bu anlaşmazlıklarda başı çeker. Özellikle Batken bölgesindeki sınır çizgilerinin net olmayışı, su kaynaklarına erişim ve tarım alanlarının paylaşımı nedeniyle silahlı çatışmalara dönüşen gerilimler yaratmıştır.

Benzer şekilde Özbekistan ve Kırgızistan arasında da tarihi olarak tartışmalı bölgeler olmuştur. Fergana Vadisi bu sorunlarda başta olmak üzere 2016 yılına kadar bazı sınır köyleri arasında doğrudan karşı karşıya gelmeler yaşanmış, daha sonrasında yapılan müzakerelerle belli ilerlemeler kaydedilse de sınır çizgileri konusunda tam mutabakat sağlanamamıştır.

Kazakistan ve Özbekistan arasındaki sınır sorunu büyük ölçüde çözülmüş olsa da 1990'ların sonlarından 2000'lerin ortalarına kadar zaman zaman tansiyonlar yükselmmişti. Bu sorunlar, sınırın çizimi kadar kaçakçılıkla mücadele gibi konularla da ilgiliydi. Günümüzde ise küçük yerleşim alanlarında yaşayan vatandaşların yaşadığı mülkiyet sorunları hala çözülememiştir.

Bazı ülkelerde ise sınır anlaşmazlığı, çatışmaya yol açmasa da, harita uyuşmazlığı veya nüfusla sınırın örtüşmemesi şeklinde sorunlara sebep olmuştur. Örneğin Türkmenistan'ın, İran ve Özbekistan ile olan sınır hattında zaman zaman

tanım farklılıkları ortaya çıkmakta bu da kriz çıkmadan çözülmesi yıllar süren teknik görüşmelere neden olmaktadır.

Bu sorunların çözümünde temel engel, sınır çizgilerinin karmaşıklığı kadar halkın duygusal ve tarihsel aidiyet algısıdır. Diplomatik problemlerin yanında sosyal doku doğrudan etkilenir.

Farklı Politik ve Askeri Doktrinler

Türkiye, önleyici güvenlik ve sınır ötesi caydırıcılık anlayışını benimseyen bir askeri doktrine sahiptir. Suriye ve Irak'ta yürütülen operasyonlar somut örneklerdir. Aynı zamanda Türkiye, NATO üyesi olmanın getirdiği yüksek hazırlıklı kuvvet modelini, bölgesel tehditlere uyarlayarak hibrit savaşlara karşı özel birliklerini ve SİHA doktrinini öne çıkarır. Diplomasiyi sert güçle destekleme anlayışı esastır.

Azerbaycan, 2020 ve 2023 Karabağ operasyonları ile birlikte geri kazanım odaklı, milli toprak bütünlüğünü esas alan bir askeri yaklaşıma sahiptir. Bu doktrin, modern silahlı insansız sistemlerin yoğun kullanımı ve istihbarat temelli operasyonlar içerir. Türkiye ile tam zamanlı hareket eden bir güvenlik modeline sahiptir.

Kazakistan, çok yönlü dış politika - savunmada tarafsızlık anlayışına sahiptir. Askeri olarak doğrudan çatışmadan kaçınır ancak gerektiğinde bölgeel istikrarı destekler. Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) içinde yer alır, Türk

Devletleri Teşkilatı ile yakın iş birliği içindedir. Askeri doktrini, sivil-asker iş birliği ve iç güvenliğe odaklıdır.

Kırgızistan, daha çok iç güvenlik tehditlerine karşı yapılandırılmış, savunma ağırlıklı bir doktrine sahiptir. Terör tehdidi algısı ülkenin doktrinini sınır koruma ve düşük yoğunluklu çatışmalara hazırlık üzerine kurmasına sebep olmuştur.

Özbekistan, 2016 sonrası Mirziyoyev dönemiyle birlikte daha dışa açık bir savunma anlayışına yönelmiştir. Uzun süre izole kalan güvenlik stratejisini yumuşatarak Türk devletleriyle ortak tatbikat ve askeri eğitim programlarına katılmaya başlamıştır. Özbek askeri doktrini, reform süreciyle birlikte profesyonel ordu modeline geçişi hedefler.

Türkmenistan, tarafsızlık statüsünü uluslararası alanda resmi doktrin haline getirmiş tek Türk devletidir. Silahlı kuvvetleri büyük ölçüde savunma amacıyla yapılanmıştır. Bu politikasıyla herhangi bir askeri blok veya çatışmanın parçası olmamayı hedefler. Sınır güvenliği konusunda ise Afganistan ve İran'la sınır komşusu olması sebebi ile tedbirlidir.

Genel olarak Türk devletleri arasında ortak bir askeri doktrin bulunmasa da sayısı artan ortak tatbikat ve askeri eğitimler yardımıyla uyum sağlanmaya çalışılmaktadır.

Çözüm Önerileri ve Politika Alternatifleri

Ortak Sınır Güvenliği Gücü Kurulması

Ortak Sınır Güvenliği Güçleri, birden fazla ülkenin arasında askeri iş birliği ile sınırlardaki tehditlere karşı ortak mücadele etmek için oluşturulan sınır koruma birimleridir. Birbirleri arasında sınırları bulunan Türk devletleri aşağıda listelenmiştir:

Türkiye-Azerbaycan,	Azerbaycan-Gürcistan,
Kazakistan-Kırgızistan,	Kazakistan-Özbekistan,
Kazakistan-Türkmenistan,	Kırgızistan-Özbekistan,
Türkmenistan-Özbekistan,	Tataristan-Başkurdistan
Tataristan-Çuvaşistan,	Tuva Cumhuriyeti-Yakutistan
Çuvaşistan-Başkurdistan	

Bu Türk devletleri kendi arasında ortak sınırlar bulundurmaktadırlar, bu sebep ile ortak sınır gücü oluşturmaya elverişlidirler. Özellikle uluslararası alanda tanınırlığı olmayan devletler (KKTC gibi), sınır aşan suçların oldukça yaygın hale geldiği bölgelerdir. Terörizm, kaçakçılık, yasa dışı göç ve ticaret gibi unsurlar günümüz standartlarında oldukça komplike bir hal almış ve tek bir ülkenin çabasıyla çözülemeyecek duruma gelmiştir. Bu nedenle aynı coğrafyada bulunan ve benzer güvenlik sorunlarıyla baş eden ülkelerin sınır güvenliği açısından ortaklaşa hareketi oldukça önemlidir. Yalnızca sınırı bulunan ülkeler değil, belirli antlaşmalar veya örgütlerin üye devletleri de bu konuda birbirlerine destek çıkabilir. Bu tarz güçlerin kurulması yalnızca güvenliği değil, kültürel bağları ve siyasi birlikteliği de güçlendirir.

Bu tarz antlaşmalara ŞİÖ (Şanghay İş Birliği Örgütü) örnek gösterilebilir. Şanghay Paktı; terör ile mücadelede üye devletlerin ortak kara liste edinmesine, iade ve tutuklama işlemlerinde iş birliğine, ekonomik ve diplomatik ortaklığa dayanır. Bu gibi etkenler ile ülkelerin sınırları aynı ortak tehdite karşı korunmuş olacaktır, aynı zamanda ülkeler bu gibi durumlardan ekonomik ve sosyal çıkarlar sağlayacaktır.

Bilgi ve İstihbarat Paylaşımı

Ülkeler arasında bilgi ve istihbarat paylaşımı sınır güvenliğinin korunmasında oldukça kritik bir unsurdur. Ortak güvenlik mekanizmalarının doğru uygulanabilmesi karşılıklı olarak kapsamlı bir bilgi alışverişi yoluyla sağlanabilir. Ortak güvenlik güçlerine sahip olan devletler sınırlarında meydana gelebilecek riskleri öngörebilir ve önleyici tedbirler alınabilir. Örneğin, bir ülkenin sahip olduğu göçmen kaçakçılığına dair veriler, bir diğer ülkenin bu konu hakkında önlem almasını sağlayabilir.

İstihbarat sağlama süreci, güvenlik güçleri tarafından yapılır ve çeşitli yöntemlere tabiidir. İnsan kaynaklı istihbaratlar; sorgulama, ajanlar, muhbirler veya sınırda yaşayan halktan elde edilebilir. Aynı şekilde istihbarat elde etmenin çeşitli teknolojik yolları da vardır. Telefon, telsiz, uydu iletişimi gibi sinyallerin izlenmesi, sosyal medyadaki bilgilerin analiz edilmesi, sınır bölgelerindeki kameraların izlenmesi, yasadışı örgütlerin dijital izlerinin takip edilmesi (Dark Web, kripto para hareketleri vb.) bu tarz yöntemlere örnek olarak gösterilebilir.

Askeri Eğitim ve Tatbikatlar

Askeri Eğitim ve Tatbikatlar, sınır güvenliği açısından oldukça önemlidir. Tehditlere karşın etkin mücadele için yalnızca teorik bilgi değil, pratik de oldukça önemlidir. Düzenli yapılan askeri eğitimler, personelin kriz anında doğru kararlar alabilmesini sağlar. Gerçek senaryolara dayanan tatbikatlar, birliklerin tecrübe kazanmasını sağlar ve olası tehditlere karşın daha etkili müdahale edebilirler.

Bu tarz tatbikatlara Özbekistan ve Kazakistan silahlı kuvvetleri tarafından 19 Mayıs 2023 tarihinde yapılan ”Kalkan-2023” ortak askeri tatbikatı örnek gösterilebilir. Her iki ülkeden 100’den fazla askeri personelin katılımıyla gerçekleştirilmiş bu tatbikatta ülkeye yasa dışı yollarla sızan silahlı çetelerin etkisiz hale getirilmesine yönelik operasyonlar düzenlenmiştir.. Tatbikat sırasında insansız hava araçları ve askeri helikopterler de kullanılmıştır. Özbekistan ve Kazakistan çoğunlukla beraber askeri tatbikatlar yapan iki ülke olarak bu şekilde örnek gösterilebilir.

Uluslararası tatbikatlar, aynı zamanda ülkeler arasında bir güç gösterisi statüsü de taşımaktadırlar. Birçok birlik ve örgüt her sene büyük ölçekli tatbikatlar gerçekleştirirler. “Anadolu Kartalı”, “Defender Europe” gibi gösteriler eşliğinde tatbikatlar güç gösterisi olarak değerlendirilebilir ancak devletlerin ortaklıklarını da pekiştirirler. Türk Devletleri arasında askeri tatbikatlar gerçekleştirilmesi hem iş birliğini arttırabilir, hem de sınır güvenliği açısından tecrübe kazanılmasını sağlayabilir.

Cevaplanması Gereken Sorular

- Mevcut sınır güvenliği mekanizmalarının eksiklikleri nelerdir ve bunlar nasıl giderilebilir?
- Türk Devletleri arasında istihbarat paylaşımı nasıl güçlendirilebilir?
- Türk Devletleri arasında ne gibi askeri eğitim ve tatbikat programları izlenmelidir?
- Sınır bölgelerinde yaşayan halkın ve yerel yönetimlerin güvenlik politikalarına entegrasyonu nasıl sağlanabilir?
- Sınır güvenliğinde görev ve sorumlulukların paylaşımı konusunda Türk devletleri arasında nasıl bir mekanizma oluşturulabilir?
- Terörizm, kaçakçılık ve yasa dışı sınır geçişlerine karşı Türk devletleri ortak operasyonlar düzenlemek için nasıl bir iş birliği modeli geliştirebilir?

Kaynakça ve Ekler

1. Atlı, A. (2022). *Türk Devletleri Teşkilatı ve Güvenlik İşbirliği Perspektifi*. SETA Analiz, 22(145), 1–12.
<https://www.setav.org>
2. Çelikpala, M. (2021). *Türk Konseyi'nden Türk Devletleri Teşkilatı'na: Yeni Bölgesel Güvenlik Dinamikleri*. ORSAM Raporları, 302, 15–29.
3. Özkan, M. (2020). Türk Dünyasında Askerî İşbirliği ve Geleceği. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 20(2), 87–104.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tdid>
4. Erşen, E. (2019). Turkey and the Eurasian Economic Union: Cooperation and Competition in the Post-Soviet Space. *Insight Turkey*, 21(4), 57–70.
<https://www.insightturkey.com>
5. Hasanov, A. (2021). *Türk Devletleri Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği: Mevcut Durum ve Gelecek Perspektifleri*. Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Raporu, No: 38.
6. Akıncı, U. (2023). Orta Asya'da Sınır Güvenliği Sorunları ve Türkiye'nin Rolü. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 6(1), 45–63.
<https://guvenlikdergisi.org>
7. Tokayev, K. (2022). *The Geopolitical Role of Central Asia and Collective Security Initiatives*. Kazakhstan Ministry of Foreign Affairs Publications.
8. Ministry of National Defense of Turkey. (2021). *Turkish Military Cooperation Agreements with Turkic States*. Resmi Yayınlar Serisi.

9. Türk Devletleri Teşkilatı (TDT). (2023). *Ortak Güvenlik Bildirisi ve Savunma İşbirliği Protokolleri*. TDT Resmî Web Sitesi.
<https://www.turkkon.org>
10. NATO. (2020). *Partnerships in Central Asia: Regional Security and Border Cooperation*. NATO Research Division Report No: R-20-41.

